The page features three large, light blue, 3D-rendered spheres of varying sizes. Two are positioned in the upper right quadrant, and one is in the lower right quadrant. Thin, light blue lines extend from the top left towards the spheres, creating a sense of depth and movement.

Pälkäneen kunnan esiopetusyksiköiden oppilashuoltosuunnitelma

- Kostian esiopetus
- HermAnnin esiopetus
- Luopioisten esiopetus
- Aitoon esiopetus

Päivitetty 21.08.2017

Pälkäneen esiopetuksen suunnitelma: OPPILASHUOLTO

Esiopetussuunnitelmassa kuvataan esiopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään esiopetusopetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä yksikkökohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa esiopetusyksiköissä. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään yksikkökohtaisesti.

Oppilashuoltosuunnitelman sisältö:

- 1 Oppilashuolto ja sen rakenne**
- 2. Oppilashuollon toteutus**
- 3. Tarvittavat oppilashuoltosuunnitelmat**
- 4. Henkilötietojen salassapito ja käsittely oppilashuoltotyön yhteydessä**

1. Oppilashuolto ja sen rakenne

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetuksessa. Oppilashuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko esiopetusyksikköä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi lapsilla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon.

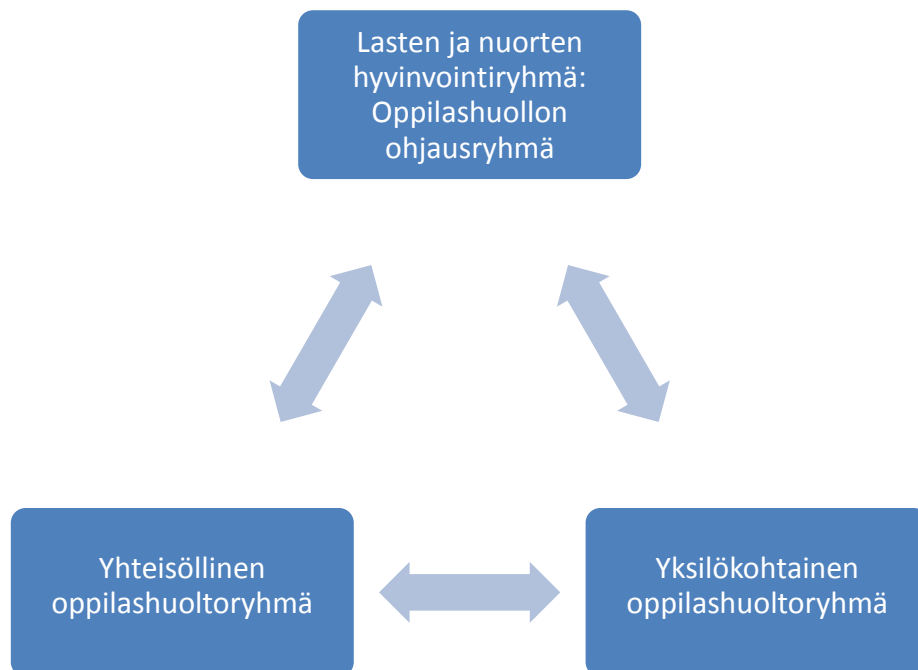
Esiopetuksessa oppilashuolto on kaikkien siinä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu esiopetusyksikön hyvinvoinnista on sen henkilökunnalla.

Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän esiopetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä terveydenhuollon palvelut. Oppilashuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä lasten ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Oppilashuollon rakenne

Oppilashuoltoryhmät toimivat Pälkäneellä kolmella tasolla:

- 1. Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma)**
- 2. Esiopetusyksiköiden oppilashuoltotyötä koordinoiva hyvinvointiryhmä**
eli yhteisöllinen oppilashuolto
- 3. Yksilökohtainen oppilashuolto ja sitä varten tapauskohtaisesti perustettavat ryhmät**

2. Oppilashuollon toteutus

2.1 Pälkäneen monialaisen oppilashuollon yhteistyö: Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä

Oppilashuollon ohjausryhmänä ja samalla lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seurantar ryhmäksi kootaan asiantuntijaryhmä, johon kuuluvat: johtava erityisopettaja, koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, päätoimiset rehtorit, sivistysjohtaja ja varhaiskasvatusjohtaja. Ohjausryhmä voi tarvittaessa kuulla eri tahoja, mm opiskelijakuntien ja vanhempainyhdistyksen edustajia.

2.2 Esiopetuksen oppilashuoltotyötä

1. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä
2. Yksilökohtainen oppilashuoltoryhmä

Aluepäällikkö vastaa esiopetussyksikön oppilashuoltotyöstä. Hän päättää, kuka toimii yhteisöllisen hyvinvointiryhmän johtajana ja kuka kirjaa käsitellyt asiat. Aluepäällikkö vastaa myös oppilashuoltotyön arvioinnista. Myös varhaiskasvatusjohtaja on mukana arvioinnissa. Ryhmä tekee kokouksistaan muistion.

2.2.1 Yhteisöllinen oppilashuolto eli yksikkökohtaiset hyvinvointiryhmät

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään esiopetussyksikön ja lapsiryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan esiopetusympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä.

Lasten ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Yhteisöllinen oppilashuolto luo esiopetuksessa edellytyksiä

yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Lapsella on oikeus turvallisiin oppimisympäristöihin, joihin kuuluvat niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinenkin turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana yksikkökohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja, päiväkodin johtaja tai rehtori ilmoittaa esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.

Rakennuksesta sekä opetustiloista ja – välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös esiopetuksen kuljetuksia, tapaturmien ehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat. Kun esiopetus järjestetään koulussa, otetaan myös esiopetus huomioon kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.

Yhteisöllisestä oppilashuollosta vastaa yksikkökohtainen hyvinvointiryhmä, jonka puheenjohtajana toimii aluepäällikkö tai hänen määräämänsä viranhaltija. Ryhmän jäseninä voivat olla seuraavat henkilöt:

Aluepäällikkö; vastuupettaja

esiopettajat

koulupsykologi

terveydenhoitaja

kuraattori

avustajat

muu esiopetuksen henkilökunta

muu henkilöstö, joka toimii esiopetustiloissa mm. huoltomies, vanhempainyhdistyksen edustus

Esiopetusyksikkökohtaisen hyvinvointiryhmän tehtävänä on huolehtia oppimisympäristön sekä lasten ja henkilökunnan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Oppimisympäristön turvallisuuteen ja terveellisyyteen liittyvät:

- rauhallinen ilmapiiri
- yhdessä sovitut säännöt
- lasten suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- tiloista sekä opetus- ja leikkivälineistä huolehtiminen
- yhtenäinen toimintakulttuuri eri tilanteissa
- esiopetusympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistäminen ja seuraaminen
- koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat

- Ryhmä seuraa kolmiportaisen tuen toteutumista esiopetuksessa

2.2.2 Yksilökohtainen oppilashuolto

- Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan lapselle annettavia terveydenhuollon palveluja, jotka järjestetään terveydenhuoltolain mukaisina ikäryhmälle suunnattuina neuvolapalveluina,
- oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä
- yksittäistä lasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa

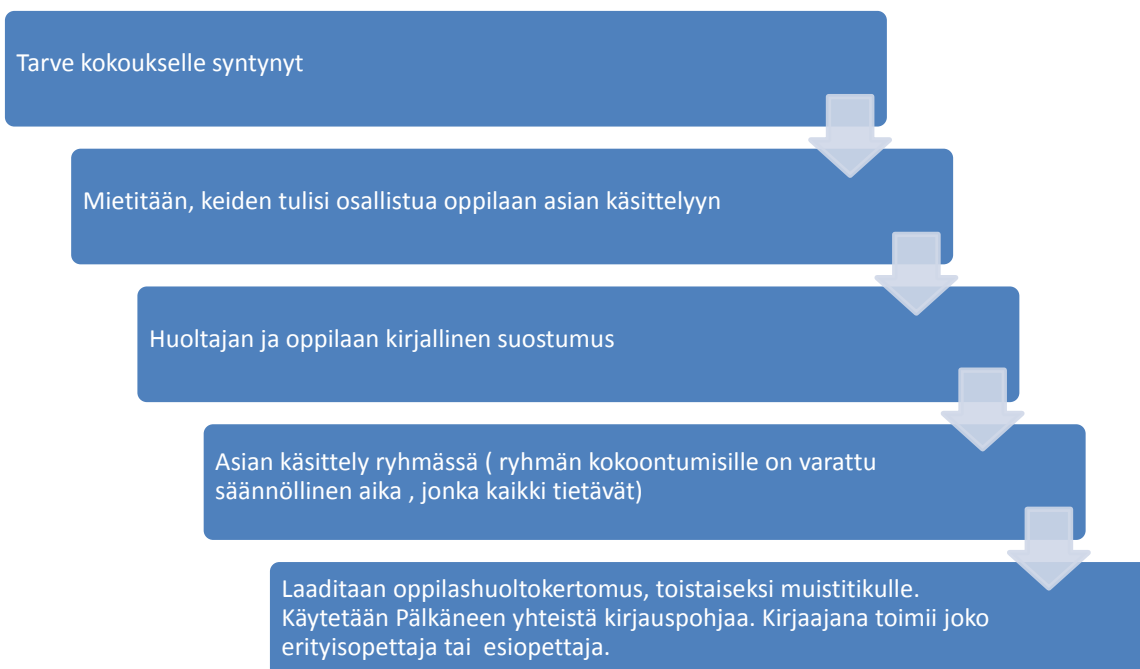
Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää lapsen hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Esiopetuksen oppilashuollolla on tärkeä merkitys varhaisen tuen turvaamisessa ja ongelmien ehkäisyssä. Lasten yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että esiopetuksen arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto esiopetuksessa perustuu aina huoltajan suostumukseen. Huoltajan osallisuutta tuetaan ja mielipiteitä kuullaan lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamisessa. Lapsen osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti.

Ryhmän koollekutsuja on se esiopetushenkilöstön tai oppilashuollonhenkilöstön edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Yksittäisen lapsen asian käsittely oppilashuoltotyössä:

- Aluepäällikkö kokoaa mutta voi määrätä myös toisen koollekutsujan.
- Monialainen kokoonpano
- Ryhmän nimeämä vastuhenkilö (esiopettaja tai veo).

Ryhmä kootaan tapauskohtaisesti ja ryhmässä käsitellään vain yksittäisen lapsen asioita.

Asia käsitellään yksittäisen lapsen tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä. Ryhmän kokoonpano perustuu huoltajan suostumukseen. Paikalla voivat olla vain ne henkilöt, joille asian käsittely välittömästi kuuluu ja joiden läsnäoloon on kirjallinen sekä yksilöity suostumus.

Lapsen tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäistä lasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan **oppilashuoltokertomus**. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen lapsen nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- lapsen tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet (Kolmiportainen tuki: vain lyhyt maininta ja viittaus asiaan)
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Joissain tapauksissa on arvioitava, onko lapsen asia sellainen, että hänen itsensä tai koko yhteisön turvallisuuden kannalta sen on oltava kaikkien aikuisten tiedossa. Kaikkea oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Kodin ja esiopetuksen välisen yhteistyön merkitys korostuu oppilashuollossa. On tärkeää, että lasten kasvun pulmat tunnistetaan ajoissa ja lapsen tarvitsema tuki suunnitellaan yhdessä vanhempien kanssa. Yhteistyöhön vanhempien kanssa varataan riittävästi aikaa.

3. Oppilashuoltosuunnitelmat

Paikallisella tasolla oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä. Suunnitelmat ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus,
- paikalliseen esiopetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta sekä
- yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma.

3.1 Yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma

Esiopetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan yksikkökohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä esiopetuksen henkilöstön, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa.

Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman esiopetusyksikön yhteinen. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla esiopetuksen henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Pälkäneen kunnan esiopetusyksiköissä käytetään seuraavia oppilashuollon palveluita

LUOPIOISTEN EO	AITOON EO	KOSTIAN EO	HERMANNIN EO
veo	veo	veo	veo
koulun erityisopettaja:	koulun erityisopettajat:	koulun erityisopettajat:	koulun erityisopettajat:
neuvola	neuvola	neuvola	neuvola
Pälkäneen kunta: koulupsykologi			
Kangasalan perheneuvola: psykologit puheterapeutti fysioterapeutti			
Kangasalan terveyskeskus: puheterapeutit			
yksityiset puheterapiapalvelut:			
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri: puheterapeutti			
kuntoutusohjaajat			
yksityinen toimintaterapeutti			
perhetyöntekijät ja sosiaalitoimi			

Veon palvelut ovat toimintakauden aikana säännöllisiä kaikissa ryhmissä. Samoin erityisopettaja seuloo toimintakauden alkaessa mahdolliset äännevirheet ja ohjeistaa esiopettajat äänne-kerhojen pitämiseen ja antaa konsultaatio apua esiopettajille.

Esiopetusyksiköissä päätetään yhdessä veon kanssa oppilashuoltoryhmän koolle kutsumisesta.

Eri yhteistyötahojen kokoonkutsujana toimii veo ja tarvittaessa aluepäällikkö.

Oppilashuoltoryhmässä puheenjohtajana toimii aluepäällikkö ja sihteerinä veo, ellei toisin ole sovittu.

Oppilashuoltoryhmässä sovitaan mahdollisesta seurannasta ja menetelmistä, joilla lasta ja ryhmän toimintaa tuetaan. Tämä koskee sekä yksittäistä lasta, että koko ryhmää tarpeen niin vaatiessa.

3.2 Yksikkökohtainen hyvinvointiryhmä

Yhteisölliset oppilashuoltoryhmät kokoontuvat alla olevan taulukon mukaisesti, kerran syksyllä ja kerran keväällä ja aina tarpeen vaatiessa. Kokoonkutsujana toimii aluepäällikkö, kun esiopetuksen henkilökunta on ottanut aluepäällikköön asiassa yhteyttä. Luopioisten ja Aitoon esiopetusryhmissä tehdään yhteisöllistä yhteistyötä lähikoulujen oppilashuoltoryhmien kanssa ja niissä kokoonkutsujana toimivat koulujen rehtorit, jos näin sovitaan.

LUOPIOISTEN EO	AITOON EO	KOSTIAN EO	HERMANNIN EO
Yhteisöllinen OHR yhdessä Kirkonkylän koulun kanssa koulun ohjeistuksen mukaan	Yhteisöllinen OHR yhdessä Aitoon koulun kanssa, koulun ohjeistuksen mukaan	Tähtimöiden ja Vanamoiden yhteinen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä tai tarvittaessa erilliset ryhmät	Päiväkotikohtaiset yhteisölliset OHR tapaamiset
Yhteinen turvallisuussuunnitelma Kirkonkylän koulun kanssa	Yhteinen turvallisuussuunnitelma Aitoon koulun kanssa.	Kostian eo:n oma turvallisuussuunnitelma	Päiväkotikohtaiset turvallisuussuunnitelmat
Yhteiset palo- ja turvallisuustarkastukset Kirkonkylän koulun kanssa	Yhteiset palo- ja turvallisuustarkastukset Aitoon koulun kanssa	Kostian eo:n oma palo- ja turvallisuustarkastus	Päiväkotikohtaiset palo- ja turvallisuustarkastukset
kiinteistöhoitaja	kiinteistöhoitaja	kiinteistöhoitaja	kiinteistöhoitaja kiinteistöyrittäjä
Yhteiset poistumisharjoitukset Kirkonkylän koulun kanssa	Yhteiset poistumisharjoitukset Aitoon koulun kanssa	Tähtimöiden ja Vanamoiden yhteinen poistumisharjoitus Kostian esiopetuksessa	Päiväkotikohtaiset poistumisharjoitukset
Kiusaamisen vastaisen toiminnan apuvälineinä ovat KiVa-koulu aineisto ja Askeleittain aineisto	Kiusaamisen vastaisen toiminnan apuvälineinä ovat KiVa-koulu aineisto ja Askeleittain aineisto	Kiusaamisen vastaisen toiminnan apuvälineenä on Askeleittain aineisto	Kiusaamisen vastaisen toiminnan apuvälineenä on Askeleittain aineisto

Oppilashuoltoryhmään kutsutaan tarpeen mukaan eri tahoja: Kangasalan sosiaali- ja terveyskeskus, PENE, TAYS, koulukuljettajat, yksityiset kuntoutuspalvelut, lähikoulut, lähipäiväkodit tai -ryhmikset, MLL, seurakunta, vapaa-aika toimi, liikuntatoimi, kiinteistötoimi, siivous- ja ruokahuolto, Pirkanmaan pelastuslaitos, poliisi, paikalliset Vpk:t, paikalliset yrittäjät, muut mahdolliset yhteistyötahot.

Oppilashuoltotyö järjestetään yhteistyössä opetus-, sosiaali- ja terveystoimen kanssa, jotka ovat vastuussa oppilashuoltopalveluista. Oppilashuoltotyö on moniammatillista ja yhteistyötä, johon osallistuvia henkilöitä ei voida etukäteen tarkoin määrittellä. Virallisten yhteistyötahojen lisäksi yhteistyökumppaneina voivat olla myös lapselle läheiset henkilöt.

Keväällä huhti-, toukokuussa pidetään tuleville esioppilaille tutustumispäivä tulevassa esiopetuspaikassaan.

Ennen esiopetuksen alkua pidetään eri varhaiskasvatussyksiköiden kanssa tiedonsiirtopalaverit ja samalla siirtyvät myös lapsille tehdyt varhaiskasvatussuunnitelmat esiopetussyksiköihin.

Esiopetusvuoden keväällä pidetään lasten tulevan koulun kanssa **tiedonsiirtopalaverit**, joissa vanhempien luvalla annetaan koulun käyttöön lapsen esiopetussuunnitelman kopio.

Esiopetusympäristöt on suunniteltu turvallisiksi, jotta tapaturmilta välttyttäisiin. Jos tapaturmia silti sattuu, on henkilökuntaa koulutettu ensiaputaitoiseksi ja he tietävät, mihin ottavat ensisijaisesti yhteyttä tapaturman sattuessa. Pälkäneen kunta on vakuuttanut esiopetuksessa olevat lapset esiopetuksen ja esiopetuksen osapäivähoidon ajalta vakuutusyhtiö Tapiolassa. Esiopetuksessa on käytössä Pälkäneen päivähoidon turvallisuussuunnitelma vuodelta 2010 ja yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat, joista osa on yhdessä lähikoulun kanssa. Turvallisuussuunnitelmissa on kerrottu, miten toimitaan äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Esiopetusryhmissä huolehditaan, että koko henkilökunta on tietoinen toimintatavoista kriisien ja uhkatilanteiden varalta. Tästä vastaa ryhmän esiopettaja aluejohtajan/rehtorin tuella. Toimintavalmiuksia harjoitellaan säännöllisesti kerran toimintakaudessa poistumisharjoituksilla. Turvallisuussuunnitelmia arvioidaan ja päivitetään vuosittain. Kiinteistöhoitajat vastaavat poistumisreittien, poistumisvalojen, sekä poistumismerkkien kunnosta. Samoin he vastaavat sammutuskaluston päivityksistä ja kunnosta. Toimipisteissä tehdään säännölliset palo- ja turvallisuustarkastukset kerran kolmessa vuodessa. Henkilökunta kertoo vanhempainilloissa yksikön käytössä olevasta turvallisuussuunnitelmasta ja kertoo samalla, että esiopetusvuoden aikana tehdään poistumisharjoitus.

Kriisitilanteiden jälkikäsittelyssä käytetään tarvittavia terveydenhoidon, sosiaalitoimen ja mahdollisesti seurakunnan palveluja.

Esiopetuksessa noudatetaan koulujen järjestämiä **koulukuljetuksia**. Osa kuljetuksista on yhteisiä koulujen kanssa. Esiopetuksessa pyritään välttämään kuljetusten pitkiä odotusaikoja. Jos odotusaikoja tulee, niin henkilökunta järjestää lapsille valvottua toimintaa. Henkilökunta huolehtii, että lapset saatetaan kuljetuksiin, osa linja-autoille ja osa takseihin. Takseissa pidetään aina turvavyöt kiinni ja siitä huolehtii ja vastaa taksikuljettaja.

Kiusaamisen ehkäisemisessä oleellista on tavoitteellinen ja suunnitelmallinen toiminta. Kiusaamisen ehkäisy on vaikuttamista lapsiryhmän toimintaan. Ryhmäytymisen avulla vahvistetaan myönteisiä vuorovaikutustaitoja ja luodaan turvallinen ilmapiiri. Kiusaamisen ehkäisyyn on luotava toimintatavat, jotka sopivat kullekin lapsiryhmälle ja kiusaamisen ehkäisy tulisi nähdä osana arjen pedagogiikkaa. Kiusaamiseen voidaan vaikuttaa jatkuvan havainnoinnin kautta. Havainnoimalla saadaan paljon tietoa lasten sosiaalisista suhteista, lapsiryhmän dynamiikasta sekä yksittäisen lapsen vuorovaikutustaidoista. Kasvattajien tietoisuus omasta toiminnastaan on lähtökohta kiusaamisen ennaltaehkäisylle. Työ alkaa yhteisellä arvokeskustelulla, siitä millaisia kasvatuservoja yksiköllä on ja miten nämä arvot näkyvät arjessa. Yhteisiin yleisesti hyväksytyihin arvoihin sitoudutaan ryhmän tiimisopimuksella.

Kiusaamistilanteeseen puututaan välittömästi ja siihen reagoidaan yhteisesti sovitulla tavalla. Kiusaamiseen puuttuminen on tehtävä hienovaraisesti, sillä tarkoituksena on ennaltaehkäistä kiusaaja-kiusattu-roolien muodostuminen ja ylläpitää luottamuksellista sekä turvallista suhdetta lasten ja aikuisten välillä.

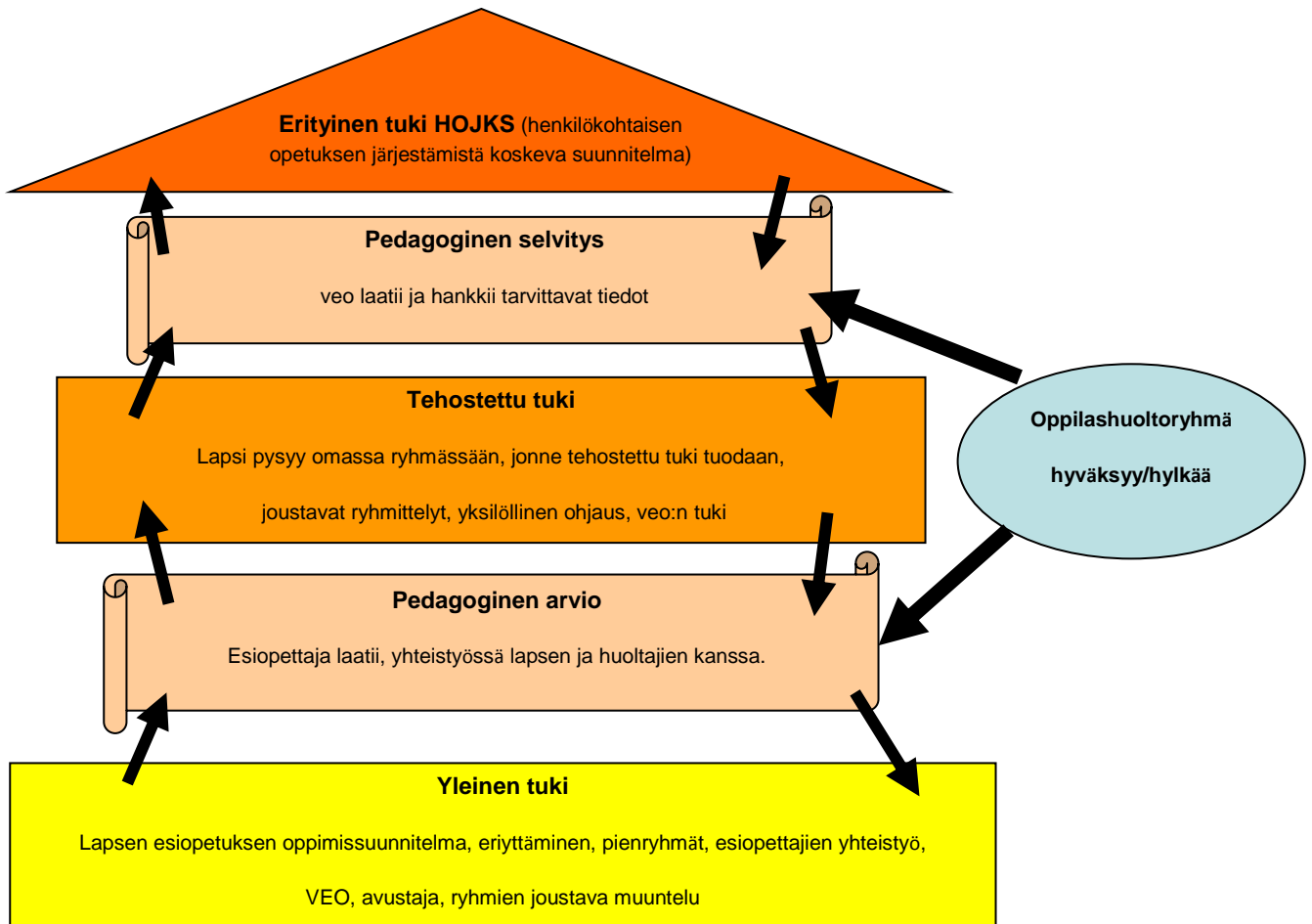
Kiusaaminen on yleensä tietoista, toistuvaa, tahallista, systemaattista ja ryhmässä tapahtuvaa negatiivista toimintaa. Siihen liittyy usein voimasuhteiden epätasapaino, jossa kiusattu on puolustuskyvytön kiusaajaansa/ kiusaajiinsa nähden. Kiusaaminen loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Kiusaaminen on kuitenkin aina yksilöllinen kokemus, eikä sen välttämättä tarvitse olla toistuvaa, vaan ratkaisevaa on lapsen reagointi tai oma kokemus siihen. Joskus kiusattu itse ei koe olleensa kiusattu, vaikka kiusaamista on havaittu tapahtuvan. Tällöin on aikuisen velvollisuus puuttua asiaan. Kiusaaja voi olla lapsi tai aikuinen. Kiusaaminen voi olla sekä sanallista, fyysistä että sosiaalista.

Sanallista kiusaamista on esim. nimittely, haukkuminen, lällättäminen, sanomisten toistelu ja kommentointi, pilan teko, juurujen levittäminen, hännääminen, kiristäminen.

Sosiaalista kiusaamista on esim. leikkien ja ryhmän ulkopuolelle jättäminen, takanapäin juoruilu, manipulointi, toisen puheen huomiotta jättäminen, uhkailu, kiristäminen, leikin sääntöjen muuttaminen, ilmeily ja ilveily.

Fyysistä kiusaamista on esim. nipistely, lyöminen, kamppaaminen, töniminen, pureminen, potkiminen, estäminen, vaatteiden repiminen, kivien/ hiekan/tavaroiden heittäminen, leikkien sotkeminen, tavaroiden omiminen ja piilottelu.

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Kaavio: Lapsen tuki esiopetuksessa

Esiopetuksen yleinen tuki

Kaikille lapsille tehdään esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS-kaavake) yhdessä huoltajan/huoltajien kanssa lokakuun loppuun mennessä. Lapsi voi olla mukana suunnitelman teossa. Esiopettaja täyttää esiopetussuunnitelmakaavakkeen huoltajan kanssa käydyn keskustelun aikana. Huoltajien kanssa käydään myös arviointikeskustelua suunnitelman pohjalta, jolloin pyydetään lupa tiedonsiirtoon. Halutessaan huoltajalla on mahdollisuus osallistua oman lapsen

osalta siirtopalaveriin. Lapsen oppimista arvioidaan yhdessä lapsen kanssa. Lapsi voi osallistua keväiseen arviointikeskusteluun vanhempien niin halutessa. Suunnitelma on myös henkilökunnalle arjen ja jatkuvan arvioinnin työväline, ja sitä käytetään keväällä pidettävän kouluun siirtopalaverin pohjana. Palaveriin osallistuvat esiopettaja, varhaiskasvatuksenerityisopettaja, lapsen tuleva opettaja, terveydenhoitaja (lasten neuvola/kouluterveydenhoitaja), erityisopettaja ja tarvittaessa kuraattori/perhetyöntekijä ja rehtori.

Yleisen tuen yhteistyömuotoja ovat LEOPS:n lisäksi vanhempainilta syksyllä, kahdenkeskiset keskustelut huoltajien ja esiopettajan kanssa, yhteistyö alkuopettajan/alkuopettajien kanssa sekä kouluun tutustumispäivä. Yhteistyötä tehdään myös mm. puheterapeutin, neuvolan ja oppilashuoltotyöryhmän (OHR) kanssa. Tukimuotoina käytetään lisäksi mm. eriyttämistä, lapsen yksilöllistä ohjausta, oppilashuollon tukea, osa-aikaista erityisopetusta, apuvälineitä (esim. kynätuet, terapiatyyny) ja lisäoppimateriaaleja (tietokone yms.), avustaja-, ohjaus- ja tukipalveluja (esim. tulkkipalvelut).

Esiopetuksen tehostettu tuki

Mikäli huomataan yleisen tuen riittämättömyys lapselle, tehdään pedagoginen arvio. Käytössä on pedagogisen arvion kaavake, jonka esiopetuksen opettaja täyttää yhdessä huoltajan/huoltajien sekä lapsen kanssa, huoltajan niin halutessa. Tarvittaessa käytetään myös muiden asiantuntijoiden tietämystä. Esiopetuksen oppilashuoltotyöryhmä arvioi tehostetun tuen tarpeen pedagogisen arvion perusteella. Työryhmä tarkastelee, onko yleisen tuen kaikkia tukimuotoja käytetty riittävästi ja tarvittaessa palauttaa pedagogisen arvion takaisin, lisäten siihen sopivia tukimuotoja kokeiltavaksi yleisessä tuessa. Jos ehdotetut toimenpiteet eivät kuitenkaan riitä, pedagoginen arvio tehdään uudelleen.

Pedagogisen arvion hyväksymisen jälkeen oppilashuoltoryhmä tekee päätöksen tehostetusta tuesta. Tämän jälkeen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopettaja ja huoltaja/huoltajat täyttävät ”Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tehostetun tuen vaiheessa”- kaavakkeen, jonka pohjana käytetään LEOPS:n tietoja. Lapsi siirretään tehostetun tuen piiriin, kun yleiset esiopetuksen tukimuodot eivät ole olleet riittäviä. Tehostetun tuen tukimuodot tuodaan lapsen omaan esiopetusryhmään. Tehostetun tuen keinoja ovat joustavat ryhmittelyt, yksilöllinen ohjaus, varhaiskasvatuksen erityisopettajan säännöllinen tuki, oppimisen säännöllinen seuranta ja arviointi, oppilashuollon tuki, apuvälineet, avustajapalvelut, ohjaus- ja tukipalvelut, oppimisen ilon säilyttäminen ja kartuttaminen. Lapsen omat mielipiteet huomioidaan ja vahvistetaan huoltajan/huoltajien kanssa tehtyä yhteistyötä. Tehostetun tuen avulla lisätään lapsen samanarvoisuutta ryhmässä sekä ryhmän yhteisöllisyyttä.

Esiopetuksen erityinen tuki

Kun tehostettu tuki ei ole lapselle riittävää, varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekee pedagogisen selvityksen yhdessä huoltajan/huoltajien, esiopettajan ja lapsen kanssa. Tähän käytetään

”Esiopetuksen pedagoginen selvitys” - kaavaketta. Selvitys toimitetaan oppilashuoltoryhmälle, joka päättää tukitoimista tai palauttaa selvityksen esiopetukseen lisäohjeiden myötä. Jos lisätukitoimista huolimatta lapsi ei saavuta toivottuja tuloksia, tehdään uusi selvitys. Asia käsitellään oppilashuoltoryhmässä uudelleen ja tehdään varhaiskasvatuspäällikölle esitys erityisen tuen tarpeesta. Hän päättää erityisestä tuesta. Erityisen tuen päätöksen jälkeen varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekee yhdessä esiopettajan, huoltajan/huoltajien ja mahdollisten muiden tahojen kanssa lapselle esiopetuksen HOJKS:n eli henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman. Erityisen tuen tukimuotoja ovat varhaiskasvatuksen erityisopettajan säännölliset palvelut, eriyttäminen, pienryhmäopetus, erilaiset ryhmäjärjestelyt, avustajapalvelut, pienempi ryhmäkoko. Lisäksi kiinnitetään huomiota oppimateriaalien valintaan.

Erityisopetus

Erityisopetusta järjestetään joko muun esiopetuksen yhteydessä tai muussa sopivassa lapsiryhmässä. Jos lapsi siirtyy omasta esiopetusryhmästään muuhun erityisopetukseen, tehdään yksiköiden välillä tarvittavaa yhteistyötä.

Pidennetty oppivelvollisuus

Lapsen vamma tai sairaus voi olla este perusopetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi yhdeksässä vuodessa. Tällöin lapsen oppivelvollisuus alkaa vuotta aiemmin ja kestää 11 vuotta. Sivistystoimen johtaja tekee päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta. Lapsella on oikeus esiopetukseen ennen oppivelvollisuuden alkua. Oikeus alkaa sen vuoden syyslukukaudella, jolloin lapsi täyttää viisi. Päätöksen esiopetukseen osallistumisesta tekevät lapsen huoltajat.

Esiopetuksen kesto suunnitellaan lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella. Esiopetus kestää vuodesta kahteen. Esiopetuksen alkaessa, lapselle laaditaan aina HOJKS.

Tulkitsemis- ja avustamispalveluiden järjestäminen

Jokaisella lapsella on oikeus esteettömään esiopetusympäristöön. Lapsen puutteelliset kommunikaatiotaidot eivät saa olla tasavertaisen vuorovaikutuksen este. Tulkitsemis- ja avustajapalveluilla taataan lapselle kasvun ja oppimisen perusedellytykset. Ensisijaisina kommunikoinnin apuvälineinä käytetään viittomia ja kuvia. Avustajan tuella parannetaan yksittäisen lapsen ja koko ryhmän oppimisen edellytyksiä. Tuen tarve, määrä ja laatu suunnitellaan yhdessä lapsen huoltajan/huoltajien, sekä mahdollisten muiden yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on, että jokainen lapsen kanssa toimiva tuntee hänen tapansa kommunikoida. Lapsen saamaa tukea arvioidaan ja tuen tarpeessa tapahtuvat muutokset kirjataan käytössä oleviin dokumentteihin.

Yksilökohtainen oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuollon tehtävä on sekä tukea lasten osallistumista esiopetukseen luomalla terve ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö, että tunnistaa varhaisessa vaiheessa lapsen kehityksen ja oppimisen esteitä ja puuttua niihin.

Oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat esiopettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, terveydenhoitaja, aluejohtaja, sekä tarvittaessa esim. perheneuvolan, sosiaalityön, koulun edustajia ja muita lasten tarvitsemia yhteistyötahoja. Työryhmä kokoontuu säännöllisesti. Ryhmän kokoonkutsujana toimii varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Vanhemmat pyydetään mukaan oppilashuoltoryhmään mahdollisuuksiensa mukaan ja heiltä on saatu kirjallinen lupa lapsen asioiden käsittelyyn.

Oppilashuollossa kehitetään, seurataan ja arvioidaan esiopetusryhmien hyvinvointia. Lapsen yksilölliset tarpeet huomioidaan ryhmän arjessa. Pyritään kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Seurataan ja tuetaan jokaisen lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tarvittaessa puututaan lapsen hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin yhteistyössä huoltajien kanssa.

Oppilashuoltoryhmän toiminta kuuluu vaitiolovelvollisuuden piiriin.

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. Oppilashuoltoryhmässä lapsen asioiden käsittelyyn osallistuvat lapsen kanssa välittömästi työskentelevät henkilöt. **Oppilashuoltokertomus** laaditaan oppilashuoltoryhmässä ja kirjaajana toimii varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Huoltajat saavat oppilashuoltokertomuksen luettavakseen ja kun se on allekirjoituksin vahvistettu, alkuperäinen jää varhaiskasvatuksen erityisopettajalle arkistoitavaksi. Tarvittavat kopiot annetaan oppilashuoltoryhmässä päätetyille osapuolille.

Esiopetuksessa on käytössä yhteinen **lääkehoitosuunnitelma** varhaiskasvatuksen kanssa. Se täytetään, kun tarvetta ilmenee. Erityisruokavalioissa tehdään tiivistä yhteistyötä ruokahuollon kanssa. Ennen esiopetuksen alkamista huoltajat täyttävät erityisruokavaliokaavakkeen ja lisäävät siihen mahdollisen lääkärintodistuksen ja toimittavat sen lapsensa esiopetusyksikön ruoanvalmistuskeittiölle. Tarvittava kopio myös esiopetusyksikköön, tästä huolehtii ruoanvalmistuskeittiö. Alkuperäinen lääkärintodistus palautetaan kopioinnin jälkeen huoltajille.

3.3 Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Kun esiopetuksessa nousee huoli lapsen kehityksestä tai sosiaalisista suhteista esiopetusryhmässä, niin näistä asioista keskustellaan aina ensisijaisesti lapsen vanhempien kanssa. Tarvittaessa asiat viedään joko yhteisölliseen tai yksilölliseen oppilashuoltoryhmään vanhempien luvalla ja siihen kutsutaan tarvittavia yhteistyötahoja. Ryhmässä sovitaan myös siinä sovittujen asioiden seurannasta ja arvioinnista ja mahdollisesti seuraavasta tapaamisesta. Oppilashuoltoryhmän kokoontumisista tiedotetaan ajoissa sekä vanhemmille että muille yhteistyötahoille. Esiopetusvuoden alussa vanhempainillassa käsitellään sekä yksilöllinen että yhteisöllinen oppilashuoltotyö.

3.4 Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Oppilashuoltosuunnitelman seurannasta vastaa yksikön esiopettaja yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja aluejohtajan kanssa. Oppilashuoltoryhmien kokoontumisista seurataan esiopetusvuoden aikana (aikataulua, tietojen keräämistä, säilyttämistä ja jakamista). Tästä vastaa esiopettaja yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan ja aluejohtajan kanssa. Seurantatietoja käsitellään ja hyödynnetään oppilashuollon kehittämisessä ja niistä tiedotetaan myös huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

4. Henkilötietojen salassapito ja käsittely oppilashuoltotyön yhteydessä

Esiopetuksen järjestämisestä vastaavien tahojen jäsenet; henkilökunta, terveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit ja opetusharjoittelua suorittavat eivät saa ilmaista sivullisille, mitä he ovat työssään saaneet tietää lasten, henkilöstön tai heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista ja taloudellisesta asemasta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa tai salassapitovelvollisuudesta erikseen säädetään, on oppilaan oppilashuoltotyöhön osallistuvilla oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle sekä perusopetuslain mukaisesta opetuksesta ja toiminnasta vastaavalle viranomaiselle *oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot*.

Lapsen huoltajan tai muun laillisen edustajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta. Tällöin edellytyksenä on, että tietojen pyytämisessä toimitaan yhteisymmärryksessä huoltajan kanssa ja huoltajalta pyydetty suostumus on yksilöity ja annetaan kirjallisessa muodossa. Yksilöimisellä tarkoitetaan, että suostumuspaperiin kirjoitetaan, mitä opetuksen järjestämisen seikkaa pyyntö tarkalleen ottaen koskee. Toimintakauden alussa pyydetty yleisluontoinen suostumus ei siis täytä lain vaatimusta.

Jos lapsi siirtyy toisen esiopetuksen järjestäjän opetukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä lapsen tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä.

Tietojensaantioikeus

Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta lapsen opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä.

Lapsen yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä lapsen opettajalle, aluejohtajalle ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista lapsen sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon.

